

MiRI – Право на информация на деца в производства по граждански дела в ЕС – подобряване на правото на информацията на деца по международни граждански дела

Въпросник за практикуващи юристи

Да се изпрати до: адвокати, съдии и др.

Координатор на проекта и партньори:

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA Facultat de Dret

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI GENOVA

DEFENCE FOR CHILDREN
INTERNATIONAL
ITALIA

 EFL European Association
for Family
and Succession Law

 Turiba
University

Institute of Private International Law

Клауза за освобождаване от отговорност на Европейската комисия – Съдържанието на проект MiRI (JUST-JCOO-AG-2018-831608) и материалите по него, между които и тази интернет страница, представят единствено вижданията на автора, за които само авторът носи отговорност. Европейската комисия не носи отговорност за последиците от ползването на информацията, която се съдържа в проекта.

The Project is Co-Funded by the Action grants to support transnational projects to promote judicial cooperation in civil and criminal matters JUST/JCOO/AG/2018 of the European Union under Grant Agreement No 831608.

Относно проект MiRI

Проект **MiRI** – право на информация на децата в производства по граждански дела в ЕС (подобряване на правото на информацията на деца в международни граждански дела) (JUST-AG-2018-831608) – има за цел да подобри положението на деца, участници в международни граждански дела с особен акцент на правото на децата да получат подходяща информация относно гражданските производства, в които вземат участие.

В тази връзка Проектът е насочен към преглед и оценка на съществуващата практика в България на адвокати, юристи, съдии и публични органи в областта на семейното право, както и на социални работници и психолози, с цел да се очертаят най – добрите подходи и да се осигури ефективно, непротиворечиво и насочено към интереса на децата приложение на националните правни системи и на правото на ЕС. За тази цел Проектът ще осигури провеждането на национални конференции за обмен на добри практики в държавите участници : Италия, Испания, България, Латвия, Франция и Португалия, като в последните две държави инициативата ще е съвместна с италианските и испански партньори. Резултатите от проучванията в отделните държави ще бъдат оповестени на официална интернет страница на Проекта, която ще съдържа и база данни с практика и национално законодателство във всяка държава участник. В края на Проекта ще бъдат изведени Насоки за добри практики, които да се прилагат във всички държави членки и могат да се приспособят към нуждите на съдии, практикуващи юристи и други специалисти, имащи отношение към семейни дела с международен елемент. MiRI се финансира от Европейската комисия.

За повече информация относно проект MiRI, моля посетете официалната интернет страница [интернет страница - https://dispo.unige.it/node/1159](https://dispo.unige.it/node/1159)

Бележка към читателя

Ако сте съдия, адвокат, юрист или друг специалист в областта на семейното право ви каним да попълните този въпросник. Обхватът на въпросника е насочен към получаване на информация относно правото на децата на информация в гражданските производства, в които са участници. Целта на проучването е да се разбере дали и в каква степен децата са подпомагани в производствата и им е предоставена достатъчна и подходяща информация относно обстоятелствата, които имат отношение към живота им. За тази цел знанията ви, придобити в работата, относно практиката и свързаните с нея особености са добре дошли.

При отговор на въпросите моля да посочвате относими правни разпоредби и съдебна практика.

В случай на няколко възможни отговора, моля отбележете вашия избор с „X“. В случай на отворени въпроси без зададен отговор, моля отговорете според вашите знания и опит.

Въпросникът е анонимен и събраната информация ще бъде ползвана и представена само в обобщен вид.

Времето за попълване на въпросника е приблизително 45 минути.

Ако имате въпроси, не се колебайте да се обърнете към нас: office@ipil.org.

Благодарим Ви предварително за отделеното време за споделяне на вашия опит, идеи и мисли по темата с нас!

Раздел 1: Информация за участника *(моля отговорете на всички въпроси от раздела)*

Разбирам, че участието в проучването е доброволно и че всяка предоставена информация ще бъде ползвана за дейностите по Проект MiRI без посочване на никакви данни за идентификация:

ДА

Държава на попълващия въпросника: България

Област и населено място: _____

Вие сте:

Съдия

Юрист/адвокат

Друг специалист: _____

Професионален стаж :

По – малко от 1 година 1-5 години 5-10 години Повече от 10 години

Раздел 2: Общи въпроси

1. Съществува ли общо задължение във вашата държава да се предостави в писмена/устна форма информация на деца, когато те са засегнати от правен спор или последният може да има значение за бъдещето и живота на детето? Постановено ли е това задължение в зависимост от възрастта на детето? Какво е основното съдържание на предоставяната информация? *(моля обяснете като цитирате действащи разпоредби на нормативни актове и дайте примери, ако е възможно)*

2. Децата получават ли информацията *преди* началото на производството?
 ВИНАГИ
 ЧЕСТО ПЪТИ
 ПОНЯКОГА
 РЯДКО
 НИКОГА
3. Колко време преди началото на производството се предоставя информацията на децата?
 2-3 месеца 1 месец 3-2 седмици 1 седмица 1 ден Няма определен срок
 Не зная
4. Децата получават ли информацията *по време* на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

5. На децата предоставя ли се информацията след края на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Като цяло, във вашата правна система има ли определен специалист, който има задължение да подпомогне детето да изрази своето мнение?

- ДА (моля посочете): _____
- НЕ
- Само в определени случаи (моля посочете кой и в какви случаи): _____
- Не зная

Ако отговорът на предходния въпрос е положителен, този специалист независим ли е от страните по спора и от съда или друг орган?

- ДА. Как е уредена независимостта му? _____
- НЕ

7. Като общо правило, независимо дали според националното ви право съдията е длъжен да изслуша детето, вашето право предвижда ли задължение детето да бъде информирано за производството?

- ДА (моля посочете конкретните правни разпоредби или съдебна практика, от която следва това задължение): _____
- НЕ
- Не зная

8. Родителите или други лица, които полагат заместваща грижа/настойници (ако детето е предоставено за отглеждане на друг член на семейството или е в приемно семейство или в институция за приемни грижи), подготвени ли са или са подпомагани от съд или от друг публичен орган как да разяснят на детето за положението му или как да му съобщят за изхода на производството?

- ДА (моля посочете от кого и как): _____
- НЕ
- Не зная

9. В съдебните производства на децата предоставя ли се информация за правото им на информираност и/или да бъдат изслушани по подходящ за деца начин?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Ако отговорът е положителен, кои от изброените материали се предоставят? (моля отбележете всички относими отговори)

- Информационни книжки с изображения на помещението и кой ще присъства
- Филм, клип или анимация
- Информационни карти
- Рисунки
- Друго

Ако отговорът е положителен, има ли диференцирани материали според възрастта на децата?

- ДА
- НЕ

10. Ако детето не разбира официалния език на държавата на производството, има ли преводачи или материали, подготвени на различни езици, за да се гарантира, че детето получава надлежно информация?

ДА. Какви услуги са предоставени (т.е. преводач, културологичен посредник, етно психолог, друго)? _____

- НЕ
- Не зная

11. Информацията предоставя ли се по подходящ начин на деца със специални нужди?

- ДА
- НЕ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА
- НЕ ЗНАЯ

Как се предоставя информацията?

- С участие на психолог
- С участие на културен посредник
- Чрез аудио – визуални средства (видео или друго)
- Друго

Раздел 3: Производства относно родителска отговорност (възникване, упражняване, възлагане, ограничаване или отнемане на родителски права/настойничество/право на лични отношения след раздяла/развод/унищожаване на брак) – право на изслушване на детето:

12. В производства относно родителска отговорност детето изслушано ли е преди да се постанови акт по същество (пряко или чрез представител или чрез друг подходящ орган)?

НЕ

ДА, при определени условия (*моля посочете правните разпоредби*):

13. Кой изслушва детето?

Съдия

Психолог

Социален работник

Съдията съвместно с психолог / социален работник (*моля подчертайте вярното*)

Друго лице: _____

В случай, че детето е изслушано от съдия, подпомогнат/а ли е от психолог или специалист?

ДА

НЕ

ПОНЯКОГА. В кои случаи? _____

На изслушването присъства ли носител на родителска отговорност (вкл. родител/и) или друго доверено на детето лице?

ДА

НЕ

Право на детето на информация:

14. Преди изслушването има ли процедура, в която на детето е предоставена информация за предстоящите действия?

ВИНАГИ

ЧЕСТО ПЪТИ

ПОНЯКОГА

РЯДКО

НИКОГА

Кой предоставя информацията на детето?

Съдията

Адвокат на един от родителите

Представител на детето или друг настойник

Социален работник

Психолог

Друго лице: _____

Как се предоставя информацията? (Опишете конкретно)

Кога се предоставя информацията?

Какво е съдържанието на информацията?

- Причината за изслушването;
- Присъствието на други лица на изслушването;
- Правомощията на официалните лица;
- Степен на разкриване на предоставената информация;
- Наличието на процесуални гаранции;
- Правила за поведение по време на изслушването;
- Права на детето;
- Обща информация по делото;
- Възможни последици от изслушването;
- Друго: _____

Децата информирани ли са в началото на изслушването, че тяхното мнение е важно, но че те не са отговорни за крайния изход на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

15. След изслушването обикновено има ли последващо информиране на детето относно детайлите и същността на последващите етапи на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

От кого?

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник или психолог
- Друго лице: _____

16. На детето обичайно предоставя ли се информацията (преди или след изслушването или след решението) в присъствието на лице, на което детето има доверие?

- ВИНАГИ

- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Кое е това лице?

- Родител (приемен)
- Настояник
- Друго лице: _____

17. След постановяване на решение по същество кой информира детето за резултата от производството (относно решението и неговите последици)?

- Съдията
- Адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____
- Детето не получава такава информация

Как се предоставя информацията? (Опишете подробно)

18. Моля посочете относимите правни разпоредби за правото на детето на информация в производства относно родителска отговорност:

Раздел 4: Международно отвлечане на деца

Право на изслушване на детето:

19. В случаи на международно отвлечане на деца, детето изслушано ли е преди да е взето решение за връщане/отказ за връщане в производства по Хагска конвенция от 1980 за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца (или, ако приложимо, Регламент (ЕО) 2201/2003 – от м.август 2022г.: Регламент (ЕС) 2019/1111)?

- ДА, в какви случаи и при какви условия (моля посочете относимите правни разпоредби):

- НЕ
- Понякога, посочете кога: _____

20. Кой изслушва детето?

- съдия
- психолог
- социален работник
- съдията заедно с психолог / социален работник (моля подчертайте правилния отговор)
- Друго лице: _____

- ДА
 - НЕ
 - ПОНЯКОГА. В кои случаи? _____
-

На изслушването присъства ли носител на родителска отговорност (вкл. родител/и) или друго доверено на детето лице?

- ДА
- НЕ

Право на детето на информация:

21. Преди изслушването обичайно има ли процедура, в която на детето е предоставена информация за предстоящите действия?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Кой предоставя информацията на детето?

- Съдията
- Адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____

Как се предоставя информацията? (Опишете конкретно)

Кога се предоставя информацията?

Какво е съдържанието на информацията?

- Причината за изслушването;
- Присъствието на други лица на изслушването;
- Правомощията на официалните лица;
- Степен на разкриване на предоставената информация;
- Наличието на процесуални гаранции;
- Правила за поведение по време на изслушването;
- Права на детето;
- Обща информация по делото;
- Възможни последици от изслушването;
- Друго: _____

Децата информирани ли са в началото на изслушването, че тяхното мнение е важно, но че те не са отговорни за крайния изход на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

22. След изслушването обикновено има ли последващо информиране на детето относно детайлите и същността на последващите етапи на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

От кого?

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник или психолог
- Друго лице: _____

23. Ако е постановено решение за връщане, детето информира ли се за него?

- ДА
- НЕ

Ако отговорът е ДА:

Как се предоставя информация на детето? (Посочете конкретно)

От кого?

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____

24. Моля посочете конкретните правни разпоредби относно правото на детето на информация в производство за връщане на дете:

25. Ако се постанови решение за връщане, детето информирано и подготвено ли е относно предстоящите действия по привеждане на решението в изпълнение?

- ДА
- НЕ

Ако отговорът е ДА:

Как се предоставя информация на детето? (Посочете конкретно)

От кого?

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____

26. На детето предоставя ли се информацията обичайно (преди или след изслушването или след решението) в присъствието на лице, на което детето има доверие?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Кое е това лице?

- Родител (приемен)
- Настойник
- Друго лице: _____

Раздел 5: Дела за издръжка

Право на детето да бъде изслушано:

27. Когато производството по дело за издръжка на дете е отделно от това за развод или унищожаване на брака, съдията длъжен ли е да изслуша детето?

- ДА, в какви случаи и при какви условия (моля посочете относимите правни разпоредби):

НЕ

Не зная

Право на детето на информация:

28. **Преди изслушването обичайно има ли процедура, в която на детето е предоставена информация за предстоящите действия?**

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Кой предоставя информацията на детето?

- Съдията
- Адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____

Как се предоставя информацията? (Опишете конкретно)

Кога се предоставя информацията?

Какво е съдържанието на информацията?

- Причината за изслушването;
- Присъствието на други лица на изслушването;
- Правомощията на официалните лица;
- Степен на разкриване на предоставената информация;
- Наличието на процесуални гаранции;
- Правила за поведение по време на изслушването;
- Права на детето;
- Обща информация по делото;
- Възможни последици от изслушването;
- Друго: _____

Децата информирани ли са в началото на изслушването, че тяхното мнение е важно, но че те не са отговорни за крайния изход на производството?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

29. След изслушването обикновено има ли *последващо* информиране на детето относно **детайлите и същността на последващите етапи на производството?**

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

От кого?

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник или психолог
- Друго лице: _____

30. След като е постановено решение по същество, кой информира детето за резултата от **делото (т.е. за решението и последиците му)?**

- съдия
- адвокат на един от родителите
- Представител на детето или друг настойник
- Социален работник
- Психолог
- Друго лице: _____
- Детето не се информира

Как се предоставя информацията? (Моля опишете конкретно)

31. На детето предоставя ли се информацията обичайно (преди или след изслушването или след решението) в присъствието на лице, на което детето има доверие?

- ВИНАГИ
- ЧЕСТО ПЪТИ
- ПОНЯКОГА
- РЯДКО
- НИКОГА

Кое е това лице?

- Родител (приемен)
- Настойник
- Друго лице: _____

32. Моля посочете относимите правни разпоредби за правото на детето на информация в производствата за издръжка : _____

Раздел 6: Служебен защитник или служебен настойник на детето

33. Във вашата държава детето има ли право на самостоятелно представителство в процеса?

ДА

НЕ

ПОНЯКОГА, дайте пример кога _____

Не зная

Ако отговорът е ДА, моля съставете списък на производствата, в които детето има право на самостоятелно процесуално представителство, както и на относимите правни разпоредби:

В тези случаи представителството включва ли специално задължение да се предостави на детето достатъчна информация относно предмета, обхвата и възможния изход на производството?

ДА

НЕ

Не зная

Ако детето е изслушано по време на производството, представителят длъжен ли е да подготви детето за изслушването?

ДА

НЕ

Не зная

34. Във вашата държава съществува ли възможност за определяне на специален настойник или настойник *ad litem* за съдебните производства, в които детето участва?

ДА

НЕ

Не зная

Ако отговорът е ДА, моля съставете списък на производствата, както и на правните разпоредби, които предвиждат назначаването на специален настойник или настойник *ad litem*:

В тези случаи какви са основните задължение и отговорности на специалния настойник или на настойника *ad litem*?

Раздел 7: Заключителни бележки

35. Участвали ли сте в обучение за специалисти относно правата на детето и/или как да се приложи и защити в гражданското съдопроизводство принципа за висшия интерес на детето?

- ДА
- НЕ

36. Участвали ли сте в обучение за подходящо изразяване пред деца относно информирането им в производства?

- ДА
- НЕ

37. Участвали ли сте в обучение как да обясните на родители или на други заместващи ги лица, които полагат грижи за детето, как да информират детето за водени съдебни производства?

- ДА
- НЕ

38. Участвали ли сте в обучение относно поведение, предразполагащо децата за установяване на контакти в съдебни производства?

- ДА
- НЕ

39. Според вас какво може да се направи във вашата държава, за да получават децата пълна и надлежна информация за водените производства, имащи отношение към тях?

40. Има ли друг аспект, който да е пропуснат в настоящето проучване и който считате за относим към целта му ?

***Благодарим ви за отделеното време да попълните
въпросника!***